

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شاخص‌های پایداری و ارزیابی کیفیت
محیط زیست کلانشهر تهران

تألیف:

مهديه سيف الهی

نشر ترخون

سرشناسه:	مهدیه سیف الهی
عنوان:	شاخص های پایداری و ارزیابی کیفیت محیط زیست کلانشهر تهران
ملاحظات:	نشر ترخون، ۱۳۹۵
ملاحظات:	۲۴۷ ص: مجبور.
کد:	978-600-97494-0-9
تیراژ:	۱۰۰۰ جلد
نشانی ساختمان مرکزی:	تهران - خیابان پاسداران - بهارستان ۱۰ - خیابان مریم - ساختمان مریم - پلاک ۹ واحد ۴
کد پستی:	۱۹۵۸۱۶۱۵۶
نوبت چاپ:	اول
تاریخ چاپ:	۹۵

شاخص های پایداری و ارزیابی کیفیت محیط زیست کلانشهر تهران

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
شابک: 978-600-97494-0-9

قیمت: ۳۰۰۰۰۰

تهران - خیابان پاسداران - بهارستان ۱۰ - خیابان مریم - ساختمان مریم - پلاک ۹ واحد ۴
۱۹۵۸۱۶۱۵۶

کلیه حقوق قانونی و شرعی برای ناشر محفوظ است. تکثیر تمامی یا قسمتی از این اثر به صورت حرفه‌ای، چاپ مجدد، چاپ افست، پلیر، فتوکپی و انواع دیگر چاپ ممنوع است. این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب سال ۱۳۴۸ است. هر کس تمامی یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر، پخش یا عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار می‌گیرد.

۱.....مقدمه:

فصل اول: تعاریف و مفاهیم

۳.....	۱-۱- تعاریف و مفاهیم
۴.....	۱-۲- مروری بر تاریخچه محیط زیست
۵.....	۱-۳- تقسیم‌بندی مقوله‌های زیست محیطی
۵.....	۱-۳-۱- محیط طبیعی
۵.....	۱-۳-۲- محیط اجتماعی
۵.....	۱-۳-۳- محیط انسان ساخت
۶.....	۳-۴- محیط زیست جهانی
۶.....	۱-۴- اثرات زیست محیطی
۷.....	۱-۴-۱- اثرات زیست محیطی بر سلامت انسان
۷.....	۱-۴-۲- تولید انرژی و محیط زیست
۸.....	۱-۴-۳- ذخیره سازی انرژی اکوسیستم و مشکلات زیست محیطی
۸.....	۱-۴-۴- برنامه ریزی منطقه از دیدگاه زیست محیطی
۹.....	۱-۴-۵- سوخت‌های فسیلی و پدیده‌های زیست محیطی
۱۰.....	۱-۵- تاریخچه حفاظت از محیط زیست در ایران
۱۱.....	۱-۵-۱- قوانین و مقررات مسائل محیط زیست ایران
۱۱.....	۱-۵-۲- وظایف سازمان حفاظت از محیط زیست
۱۲.....	۱-۵-۳- قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست
۱۲.....	۱-۵-۴- مشکلات مربوط به محیط زیست

فصل دوم: معرفی مراکز تحقیقاتی و همایش‌های محیط با محیط زیست پایدار شهری

۱۶.....	۲-۱- همایش‌های بین‌المللی محیط زیست
۱۶.....	۲-۱-۲- همایش نایروبی سال ۱۹۷۷
۱۶.....	۲-۱-۳- کنفرانس استکهلم
۱۷.....	۲-۱-۴- فراخوان زمین- کنفرانس محیط و توسعه آن (ریودزانیرو- ۱۹۹۲)
۱۸.....	۲-۱-۵- فراخوان جهانی توسعه قابل دستیابی ۲۰۰۲ زوهانسبورگ
۱۹.....	۲-۲- معرفی مراکز تحقیقاتی
۱۹.....	۲-۲-۱- مؤسسه منابع انسانی مرکز
۲۰.....	۲-۲-۲- سازمان جهانی توسعه و همکاریهای اقتصادی
۲۱.....	۲-۲-۳- شهرداریهای شهرهای ساتامونیکا و سانفرانسیسکو
۲۱.....	۲-۲-۴- «مجموعه شاخص‌های شهری» (وست فال، ۱۳۸۶)
۲۲.....	۲-۲-۵- طرح شاخص‌های شهری (تهران، ۱۳۸۰، ۱۳۷۷)

فصل سوم: معرفی شاخص های پایداری

۳-۱- معرفی کلانشهر تهران	۲۶
۳-۲- شاخص های اصلی محیط زیست پایدار در شهر تهران	۳۰
۳-۲-۱- معرفی جدول اطلاعات مدل ارزیابی کیفیت محیط زیست شهری	۳۶
۳-۲-۲- معرفی اجزاء جدول	۳۶
۳-۲-۳- نحوه محاسبات	۴۸
۳-۲-۴- جدول:	۵۲

فصل چهارم: محاسبه شاخص های پایداری

۴-۱- شاخص اصلی "نیازهای اساسی"	۶۱
۴-۱-۱- شاخص "بیمه طبیعت"	۶۱
نحوه محاسبات	۶۳
۴-۱-۲- شاخص "پوسته مسکن"	۹۰
نحوه محاسبات	۹۲
۴-۱-۳- شاخص "ایمنی و امنیت"	۱۰۷
نحوه محاسبات	۱۰۹
۴-۲- گروه شاخص اصلی "نیازهای اجتماعی-اقتصادی"	۱۲۶
۴-۲-۱- شاخص "انرژی"	۱۲۶
نحوه محاسبات	۱۲۷
۴-۲-۲- شاخص "محیط اجتماعی"	۱۴۸
نحوه محاسبات	۱۴۹
۴-۲-۳- شاخص "آموزش"	۱۵۵
نحوه محاسبات	۱۵۷
۴-۲-۴- شاخص "اقتصاد و اشتغال"	۱۶۷
نحوه محاسبات	۱۶۸
۴-۳- گروه شاخص اصلی "نیازهای انسان ساخت (فیزیکی)"	۱۷۵
۴-۳-۱- شاخص "توزیع مراکز خدمات"	۱۷۵
نحوه محاسبات	۱۷۶
۴-۳-۲- شاخص "تاسیسات و تجهیزات شهری"	۱۷۹
نحوه محاسبات	۱۸۰
۴-۳-۳- شاخص "حمل و نقل"	۱۹۵
نحوه محاسبات	۱۹۷
۴-۳-۴- شاخص "مسکن"	۲۰۶
نحوه محاسبات	۲۰۷
۴-۴- گروه شاخص اصلی "نیازهای فرهنگی و تفریحی"	۲۱۴
۴-۴-۱- شاخص هنر، فرهنگ، تفریح	۲۱۴
نحوه محاسبات	۲۱۵
۴-۵- ارزیابی	۲۲۰

- ۴-۵-۱: ارزیابی چهارگروه شاخص اصلی ۲۳۰
- ۴-۵-۲: ارزیابی نهایی کیفیت محیط زیست شهر تهران ۲۳۳

فصل پنجم : نتیجه گیری

- ۵-۱: تحلیل نتایج و بحث ۲۳۵
- ۵-۲: مقایسه نتایج حاصل از مدل، درس‌الهای ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ ۲۳۸
- ۵-۳: راهبردهای ارتقاء کیفیت محیط زیست شهر تهران ۲۴۱
- ۵-۴: نتیجه گیری ۲۴۳
- فهرست منابع ۲۴۴

مقدمه:

ارزیابی کیفیت محیط زیست شهری، امروزه یکی از مسائل بسیار مهم و حائز اهمیت می باشد. زیرا آسایش و راحتی مردم و شهروندان بستگی به کیفیت محیطی دارد که در آن زندگی می کنند. این امر باعث گردیده است تا در سالهای اخیر سازمانها و مؤسسات مختلفی در این خصوص تحقیق نمایند. این سازمانها با تعیین یکسری شاخص ها و اندازه گیری آنها، کیفیت محیط زیست شهرها، علی الخصوص کلانشهرها را بررسی نموده اند. از جمله این سازمانها می توان به مؤسسه منابع انسانی مرکز (۲۰۰۳ و ۲۰۰۷)، شهرداریهای شهرها، سانفرانسیسکو و سانتامونیکا (۲۰۰۷)، سازمان جهانی توسعه و همکاریهای اقتصادی (۲۰۰۷)، دانشگاه تهران - دانشکده محیط زیست (۱۳۷۷ و ۱۳۸۰) اشاره نمود. ضمناً ماتیو وست فال (۱۳۸۶)، در کتاب خود به معرفی یکسری شاخص ها و تعیین کیفیت محیط زیست شهری در تعدادی از کلانشهرها بر اساس آن شاخص ها پرداخته است. لازم به توضیح است که هدف از بررسی تحقیقات گذشته، مقایسه مدلهای ارائه شده از سوی منابع مختلف و برپایه آن، به مجموعه ای از بهترین شاخص ها، میباشد.

لازم به ذکر است، از آنجائیکه محیط زیست شهری پارامترهای گوناگونی از جمله (کیفیت آب شرب، کیفیت حمل و نقل، حجم ترافیک، فضای سبز، درمان و بهداشت، تعداد مراکز درمانی، سرانه فضاهای سبز، سرانه محیط های تفریحی و ...) را شامل می شود، این تنوع تعیین شاخص ها را برای بررسی و ارزیابی محیط زیست شهری مشکل می سازد.

ضمناً با توجه به اینکه این کتاب به ارزیابی کیفیت محیط زیست کلانشهر تهران در سال ۱۳۸۵ میپردازد و در این سال آخرین آماربرداری رسمی کشور مربوط به سال ۱۳۸۰ است لذا کلیه آمار و اطلاعات استفاده شده در این تحقیق مربوط به سال ۱۳۸۵ میباشد.

همچنین با وجود تلاش های مؤلف، بدون شک مطالب این کتاب مالی، اشکال و کاستی نیست. از این رو از خوانندگان گرامی درخواست میشود انتقادات و پیشنهادات اصلاحی خود را به منظور بررسی و لحاظ نمودن در چاپ های آتی به آدرس mahnazseif486@yahoo.com ارسال نمایند. در پایان از رهنمودهای سرکار خانم دکتر شهرزاد فریادی سپاسگزاری می نمایم. چه، بدون راهنمایی ها و تالیف این مجموعه میسر نبود.

مهندس مهدیه سیف الهی

پاییز ۱۳۹۵